

عوامل تاثیر گذار بر استفاده از گیاهان داروی در زنان شهر قزوین: کاربرد از تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده

امیر پاکپور حاجی آقا^۱، محمدی زیدی^۲
۱. نویسنده مسئول: pakpour_amir@yahoo.com

چکیده

مقدمه و هدف: داروهای گیاهی یکی از شایع ترین انواع داروهای جایگزین و مکمل است که در سرتاسر جهان استفاده می‌شود. هدف مطالعه حاضر تعیین عوامل موثر بر مصرف داروهای گیاهی در زنان ساکن شهر قزوین با استفاده از تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده بود.

مواد و روش ها: در یک مطالعه توصیفی مقطعی، ۷۹۲ زن به طور داوطلبانه و بر اساس روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته شامل سوالات دموگرافیک (۴ سوال)، آگاهی (۵ سوال)، نگرش (۷ سوال)، نرم‌های انتزاعی (۳ سوال)، کنترل رفتاری درک شده (۵ سوال)، قصد (۳ سوال) و رفتار (یک سوال) در طی مصاحبه اندازه‌گیری شد. نهایتاً داده‌ها وارد نرم افزار SPSS ویرایش ۱۸ شد و با استفاده از آزمون‌های آماری پیرسون و رگرسیون تجزیه و تحلیل شد.

یافته‌ها: میانگین سنی زنان حاضر در مطالعه $29/34 \pm 8/99$ بود و ۹۲/۰۵ درصد متأهل و ۷۸/۹ درصد نیز خانه‌دار بودند. مرور سطحی ضرایب همبستگی بین سازه‌ها همبستگی متوسط و مثبت بین متغیرها را نشان داد. متغیرهای آگاهی ($\beta = 0/195$ ، $P < 01/0$)، نگرش ($\beta = 0/227$ ، $P < 01/0$)، نرم انتزاعی ($\beta = 0/071$ ، $P < 05/0$)، کنترل رفتاری درک شده ($\beta = 0/422$ ، $P < 01/0$) و قصد ($\beta = 0/138$ ، $P < 01/0$) پیش‌بینی کننده‌های اصلی مصرف داروهای گیاهی بودند. سازه‌های تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده تقریباً ۵۷ درصد واریانس رفتار مصرف داروهای گیاهی را پیش‌بینی کردند. نتایج نشان داد که مصرف داروهای گیاهی عمدتاً توسط کنترل رفتاری متصور، سپس نگرش پیش‌بینی شد. علارغم اهمیت دو سازه مذکور، همه عوامل باید بطور جامع در زمان طراحی مداخلات به منظور اصلاح مصرف داروهای گیاهی و مصرف آگاهانه در جامعه در نظر گرفته شوند. همچنین افزایش معناداری در میزان مصرف صبحانه و کاهش مصرف میان وعده‌های مضر مشاهده شد ($P < 0/001$).

نتیجه‌گیری: مداخله آموزشی در قالب مدل مراحل تغییر در دوره سه ماهه، تغییرات نسبتاً مناسبی را در رفتار تغذیه‌ای دانش‌آموزان ایجاد کرد. نظر به نقش مهم دانش‌آموزان به عنوان بستر آتی کشور و با توجه به کم هزینه بودن و اثربخشی آموزش تغذیه‌ای بر اساس مدل مراحل تغییر، لزوم تعمیم این گونه برنامه‌های آموزش ضروری به نظر می‌رسد.

واژه‌های کلیدی: داروهای گیاهی، نگرش، تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده، خودکارآمدی